

Vlaams
Parlement

ingediend op **1622** (2017-2018) – Nr. 1
14 juni 2018 (2017-2018)

Voorstel van decreet

van Anke Van dermeersch, Chris Janssens, Guy D'haeseleer,
Ortwin Depoortere, Stefaan Sintobin en Tom Van Grieken

houdende een verbod
op het dragen van hoofddoeken
in de instellingen van het officieel onderwijs

TOELICHTING

Inleiding

Als er één symbool is van de ongelijkheid der geslachten en de minderwaardige positie van de vrouw binnen de islam, is het de hoofddoek wel. Het hoofddoekgebod is immers geen louter religieus symbool, maar een strikt vestimentair voorschrift dat uitsluitend opgelegd wordt aan vrouwen. In een interview beschreef Chahdortt Djavann, een Iraanse schrijfster en antropologe die in Frankrijk woont, het als volgt: "De sluier is niet het symbool van het geloof, maar van de vernedering van de vrouw. Je kan de sluier vergelijken met de gele ster bij de Joden. Die rechtvaardigde ook elke vorm van geweld."

Veel moslimvrouwen kiezen er niet vrijwillig voor om met een sluier of hoofddoek door het leven te gaan, net zomin als vrouwen in Iran of Afghanistan er bewust voor kiezen om hun leven te slijten in een vormeloze boerka of nikab. Vaak wordt de hoofddoek immers opgedrongen door hun man, hun ouders, de imam of de moslimgemeenschap. Volgens een onderzoek aan de universiteit van Rabat dat werd uitgevoerd in opdracht van de Koning Boudewijnstichting (2009), zou een kwart van de Marokkaanse vrouwen in België onder druk worden gezet om een hoofddoek te dragen.

De weigering om een hoofddoek te dragen kan leiden tot sociale uitsluiting, geweld en in extreme gevallen tot de dood van de vrouw in kwestie. Sommige moslims zijn immers van oordeel dat meisjes of vrouwen die zich zonder hoofddoek in het openbare leven begeven, daarmee hun familie te schande maken. Volgens radicale moslims, en zelfs volgens rechters in sommige moslimlanden, hebben vrouwen die geen hoofddoek dragen en die lastiggevallen of verkracht worden, daartoe zelf aanleiding gegeven door zich zonder hoofddoek in het publieke domein te begeven.

Waarom een hoofddoekenverbod?

De sluier is maar een van de vele facetten van de onderdrukking van de vrouw binnen de islam. De islam kent aan vrouwen een status toe die minderwaardig is aan die van de man. De Koran stelt immers dat mannen de voogden zijn over de vrouwen en dat vrouwen moeten gehoorzamen aan hun man, zo niet, dan mag de vrouw 'getuchtigd' worden (soera 4:34).

Tal van verzen uit de Koran en de gezaghebbende Hadith (overleveringen van aan de profeet Mohammed toegeschreven uitspraken en handelwijzen) getuigen van de ondergeschikte positie van de vrouw. Een vrouw kan maar de helft erven van wat een man kan erven (soera 4:11). Een getuigenverklaring van een vrouw voor de rechtbank is minder waard dan die van de man (soera 2:282). In sommige aangelegenheden wordt een getuigenis van een vrouw zelfs in het geheel niet aanvaard. Vrouwen mogen niet vrij gaan en staan waar ze willen. Om hun huis te verlaten, moeten ze de toestemming verkrijgen van hun man (Hadith, Bayhaqi, 14490).

Een hoofddoekenverbod is een zaak van fundamenteel democratisch belang. Uit politiek correcte overwegingen respect opbrengen voor het dragen van de hoofddoek in scholen, houdt meteen ook impliciet in dat de ondergeschiktheid van de vrouw aan de man in de islam wordt aanvaard. Daarmee worden de verworvenheden van de emancipatie teruggedroefd. Als de Vlaamse overheid toegeeft aan de sociale druk van de moslimgemeenschap die de hoofddoek oplegt aan moslimvrouwen, wordt die vrouwen de vrijheid ontnomen om zonder hoofddoek door het leven te gaan en zich te kleden zoals ze dat zelf willen.

Een hoofddoek past in het geheel van normen en voorschriften van de sharia, die fundamenteel tegenstrijdig zijn met onze westerse democratische waarden. Als wordt toegegeven aan de islamitische eis om hoofddoeken toe te staan in het onderwijs, wordt de sharia gelegitimeerd. Op die manier wordt toegestaan dat de sharia voorrang krijgt op westerse democratische waarden zoals de gelijkheid van man en vrouw, en de scheiding van Kerk en Staat.

In een opiniestuk 'De islam en de hoofddoek in België: een bredere benadering' (2010) bevestigde moraalfilosoof Etienne Vermeersch dat "het dragen van de hidjab van het al Amira type, met de nadruk op het bedekken van hals en hoofdhaar, zonder enige twijfel een uiting en dus een symbool (is) van een fundamentalistische interpretatie van de koran en de sunnah: men verwijst telkens weer naar dezelfde verzen, met de uitleg die vrouwonvriendelijke islamgeleerden er eeuwenlang aan gegeven hebben".

Franse wetgeving

In 2004 verscheen in Frankrijk het rapport 'Les signes et manifestations d'appartenance religieuse dans les établissements scolaires', dat was opgesteld in opdracht van het Franse ministerie van Onderwijs. Het rapport, dat kortweg het rapport-Obin wordt genoemd naar de inspecteur-generaal van het Franse onderwijs, onderzocht de tekenen en uitingen van religieuze overtuigingen in de scholen. De resultaten van de studie leidden tot een volledig hoofddoekenverbod in het Franse onderwijs. De studie schetste een ontluisterend beeld van de manier waarop sommige scholen onder toenemende druk komen te staan van de militante islam.

Volgens het rapport gebruiken radicale moslims de scholen dikwijls als werkterrein voor de re-islamisering. De onderzoekers stelden vast dat het voor leerlingen van wie de familie uit een moslimland komt, onmogelijk is zich niet aan de islamitische vastenregels te houden. Het rapport besluit: "De praktijken van de onderwijsinstellingen maken het vandaag niet mogelijk de geloofsvrijheid van de familie voor hun minderjarige kinderen te beschermen."

Andere problemen die de onderzoekers aan de kaak stelden, zijn de weigering van gemengd onderwijs en geweld tegenover meisjes. "In veel scholen is de kleding van de meisjes, alsook hun gedrag, het voorwerp van controle", zo stelden de onderzoekers vast. In sommige scholen zijn jurken of rokken 'verboden' en is een sobere en 'wijde' outfit aan iedereen opgelegd. Vooral op sportactiviteiten houden moslimfundamentalisten strikt toezicht en soms verbieden ze die zelfs. Vrouwelijke leerkrachten zijn vaak slachtoffer van seksistische opmerkingen, beledigingen en zelfs geweldplegingen. Islamitische ouders weigeren soms ontvangen te worden door een leerkracht van het andere geslacht en willen de leerkracht niet aankijken, de hand schudden of in dezelfde kamer verblijven. Soms willen ze zelfs om louter religieuze overwegingen de functie van de leerkracht niet erkennen.

Onder meer op basis van het rapport-Obin oordeelde het Franse Parlement dat het noodzakelijk was een verbod uit te vaardigen op het dragen van hoofddoeken en sluiers in het Franse overheidsonderwijs om de vrijheid van vrouwen en de scheiding van Kerk en Staat te vrijwaren voor het oprukkende islamfundamentalisme. De wet op religieuze symbolen van 2004 voegde een artikel L.141-5-1 in de Franse onderwijswet in. Die wet verbiedt het dragen van religieuze symbolen in Franse openbare scholen. Alleen het dragen van discrete religieuze symbolen is toegestaan.

Islamitische sociale druk

Ook in eigen land werden al herhaaldelijk problemen vastgesteld met betrekking tot islamitische sociale druk op leerlingen om zich te kleden en te gedragen conform de fundamentalistische islamitische voorschriften. De studieprefect van het atheneum van Laken verantwoordde een hoofddoekenverbod in zijn school als volgt: "Het werd allemaal te extreem. Sommige meisjes droegen zelfs handschoenen op school om hun handen te verbergen. Dat bracht een gespannen sfeer mee. Een kleine groep meisjes zette de anderen onder druk om net zo radicaal te worden als zij. Meisjes die geen of een kleinere hoofddoek droegen, werden het mikpunt van spot en pesterijen.". Over het verbod zei hij: "Er is opnieuw vrijheid en lucht, zowel voor de leraars als voor de leerlingen en de ouders. Er zijn een hoop spanningen weggevallen." (Het Volk, 15 september 2003).

Bij het begin van het schooljaar 2009-2010 ontstond veel beroering toen de directies van de atheneum van Antwerpen en Hoboken een hoofddoekenverbod invoerden in hun scholen. Als argument voor dat verbod verwezen de directies naar de intimidatie van leerlingen zonder hoofddoek.

Karin Heremans, directrice van het Koninklijk Atheneum van Antwerpen, verzette zich eerder nog tegen een hoofddoekenverbod in scholen, maar moest haar standpunt herzien. In een kranteninterview zei ze: "Ondertussen is er veel veranderd. Het aantal moslimleerlingen steeg met een derde. Ongeveer 60% van onze moslimmeisjes draagt een hoofddoek. In de Antwerpse binnenstad waren wij nog de enige school waarin meisjes hun hoofddoek mochten dragen. Radicale moslimjongeren zetten meisjes nu onder druk om een hoofddoek te dragen. We zagen plots leerlingen met lange gewaden. Veel meisjes verlieten de school om deze redenen. We zagen ook meisjes die in onze school een hoofddoek droegen, maar op straat niet. Ze deden het alleen om er op school bij te horen. Op zo'n moment hoor je in te grijpen. Het evenwicht was weg.". Ze concludeerde: "De invoering van een hoofddoekverbod is de enige manier om meisjes te beschermen die geen hoofddoek willen dragen. Met het verbod garanderen we de gelijkwaardigheid en de vrijheid van onze leerlingen.". Ook leerlingen getuigden anoniem over intimidatiepraktijken.

In een interview motiveerde Jacky Goris als hoofd van het Nederlandstalige gemeenschapsonderwijs in Brussel ook waarom hij voorstander is van een verbod op levensbeschouwelijke kentekens op school: "Ik besef maar al te goed: als we ze toelaten, zal eerst een minderheid die tekens dragen; in een volgende fase zullen die leerlingen anderen onder druk zetten om er ook voor te kiezen – en ja, ik heb het over de hoofddoek. Dat beperkt de vrijheid van schoolkinderen, want na de hoofddoek gaat het dan al snel over niet meer willen zwemmen of zingen en dansen, omdat dat allemaal haram is." (Knack, 2 mei 2018).

Procedures tegen scholen

Op dit moment geldt er echter geen algemeen decretaal hoofddoekenverbod voor het Vlaamse officieel onderwijs. Scholen en netten hebben, onder het mom van de autonomie van die instellingen, zelf de vrijheid om de hoofddoek al dan niet te verbieden. "Voor mij is het echt van belang dat we het principe huldigen dat elke school de autonomie heeft om – als dat nodig is – een verbod op te leggen aan leerlingen om bepaalde religieuze kentekens te laten", stelde de minister van Onderwijs (De Standaard online, 4 maart 2018).

Op 11 september 2009 besliste de Raad van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) weliswaar om een verbod op zichtbare en levensbeschouwelijke tekens in te voeren in de scholen van het GO!. In het persbericht van het GO! stond: "Deze beslissing moet het gevoel van evenwaardigheid bevorderen en groepsvorming op basis van uiterlijke, levensbeschouwelijke tekens voorkomen."

De beslissing van het GO! gaf echter aanleiding tot een lang aanslepende procedureslag. Volgens de moslimorganisatie BOEH! (Baas over eigen hoofd) zou alleen "het Vlaams Parlement zich kunnen uitspreken over een dergelijk verbod". De organisatie vroeg de schorsing van het verbod aan de Raad van State. Ook de onderwijsbond Christelijke Onderwijscentrale (COC) vocht het verbod aan bij de Raad van State. De auditeur bij de Raad van State oordeelde dat het "niet aan het net is om een verbod in te voeren, maar wel aan de overheid".

De Raad van State vroeg vervolgens advies aan het Grondwettelijk Hof, dat in maart 2011 besliste dat de Raad van het GO! het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke tekens wel mag regelen. Op basis van dat advies heeft de Raad van State vervolgens bij het arrest van 8 september 2011 de schorsing van het verbod in het GO! opgeheven. Ondertussen liepen er nog wel vernietigingsprocedures bij de Raad van State, maar die vorderingen werden allemaal onontvankelijk verklaard. Vanaf 1 september 2013 voerde het GO! effectief een verbod op levensbeschouwelijke tekens in voor zijn scholen.

Sindsdien werden er echter al wel een hele reeks procedures gestart tegen scholen van het GO! die het hoofddoekenverbod in hun reglement hebben opgenomen. In februari van dit jaar besliste de rechtbank van Tongeren bijvoorbeeld dat elf moslimmeisjes wel een hoofddoek mogen dragen op het Atheneum Maasland en de Nikola Tesla middenschool in Maasmechelen. Die twee scholen hadden in hun schoolreglement een verbod op levensbeschouwelijke kentekens opgenomen, wat de rechtbank nu buiten toepassing heeft verklaard. Het GO! kondigde aan dat het tegen dat vonnis in beroep zou gaan.

Decreetgeving nodig

Het is niet correct dat de beslissing om een verbod in te voeren wordt overgelaten aan de scholen of scholengemeenschappen. De eindeloze reeks van procedures met betrekking tot het dragen van de hoofddoek in het onderwijs en de steeds weer opduikende controverses over dat thema hebben immers maar één oorzaak: de afwezigheid van wetgeving. Het al dan niet invoeren van een hoofddoekenverbod in het officieel onderwijs moet een politieke beslissing zijn, die gedragen wordt door een meerderheid van de verkozenen van het volk.

Het is daarom nodig dat het Vlaams Parlement zijn verantwoordelijkheid neemt en dat de kwestie van het hoofddoekenverbod in de scholen van het officieel onderwijs bij decreet wordt geregeld. Om de islamisering binnen de Vlaamse onderwijsinstellingen een halt toe te roepen, de gelijkheid tussen man en vrouw veilig te stellen en de vrijheid van de leerlingen te waarborgen, moet er in alle Vlaamse onderwijsinstellingen van het officieel onderwijs een hoofddoekenverbod worden uitgevaardigd.

Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS
Guy D'HAESELEER
Ortwin DEPOORTERE
Stefaan SINTOBIN
Tom VAN GRIEKEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In elke instelling van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en het gesubsidieerd officieel onderwijs geldt een verbod op het dragen van een hoofddoek. Het verbod is van toepassing tijdens alle onderwijsactiviteiten, zowel binnen als buiten de schoolmuren.

Art. 3. Wie in strijd met artikel 2 bij aankomst op school een hoofddoek draagt, wordt de toegang geweigerd.

Art. 4. Wie in strijd met artikel 2 tijdens een onderwijsactiviteit een hoofddoek draagt, wordt uitgesloten van deelname aan die activiteit.

Art. 5. Het niet-naleven van de bepalingen van artikel 2 tot en met 4 kan aanleiding geven tot het opleggen van een administratieve boete. De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag van de boete, en de procedure voor het opleggen en innen ervan.

Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS
Guy D'HAESELEER
Ortwin DEPOORTERE
Stefaan SINTOBIN
Tom VAN GRIEKEN